

Årsrapport 2025

Indsatser for biodiversitet i Aalborg Kommune

RIG NATUR danner grundlag for By og Lands Indsatser med forøgelse af naturkvaliteten på kommunale arealer og med vejledning og formidling til borgere og virksomheder med deres indsatser på private arealer. Biodiversitetskrisen skyldes i høj grad mangel på levesteder, som gælder bynært såvel som i større landskaber, hvorfor arbejdet foregår i både lille og stor skala.

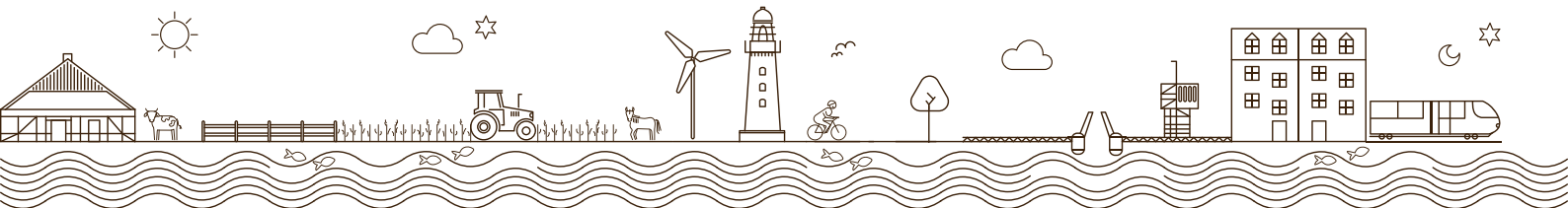
En stor del af indsatserne skaber samtidig med forøgelse af naturkvaliteten også synergier med bæredygtighed og rekreation. Indsatserne indbefatter lokale samarbejder, og formidling af naturforståelse er en vigtig del af arbejdet med biodiversitet.

I 2025 har By og Land arbejdet med at målrette naturformidlingen, så den tager afsæt i de projekter og driftsopgaver, som kommunen udfører. På de bynære arealer har projekterne blandt andet bestået af skabelse af flere levesteder i vand, dødt ved og blomstrende græs og urter. I den store skala er det overvejende levesteder i de sammenhængende landskaber med variationen, der er målet.

Årsrapporten har eksempler på indsatser fra parker, grønne arealer, skoler og plejehjem, aktiviteter på kommunale §3-arealer og fredede arealer, store naturprojekter som Hammer Bakker og Hals Mose og de nye byparker Østerå og Stigsparken. Derudover beskriver årsrapporten indsatsen med generel naturformidling, samarbejde med andre kommuner, landbrugserhvervet og Miljø- og fødevarerhvervet.

**Aalborg
Kommune**

Arbejdet med højere naturkvalitet i parker og grønne områder

Biodiversitetstiltag i Sulsted

By og Land har vejledt Sulsted Samråd, som ønskede at om-danne **Mindejorden** til en sommerfugleeng suppleret med danske hjemmehørende urter og buske, dødt ved samt anlæg af køkkenhaver og en frugthave. Samrådet finansierer selv projektet og inddrager Sulsted Skole, som kan anvende arealet i forbindelse med undervisning. Anlægget forventes etableret i vinterhalvåret 2025-2026, som udføres af Aalborg Kommunes Driftsafdeling.

Sulsted Samråd har modtaget landdistriktsmidler til etablering af en eng ved **Hjørring Landevej – Doktorstien**. Engen blev sået i foråret 2025.

Entreprenørenheden foretog i foråret veteranisering af træer i **Sulsted Jubilæumsskov**, der alligevel skulle fjernes ved udtynding. Formålet er at skabe hulninger og sprækker i træerne til fordel for flagermus, spætter, svampe og insekter.

Indgangen til Hammer Bakker fra Vodskov – skulptur og biodiversitet

Vodskov Samråd tog i 2024 initiativ til at få skabt en markering ved indgangen til Hammer Bakker. Ønsket var en skulptur, der kunne vække opsigt samt forskellige beplantningstyper, der kan skabe rammer for området. I dag er der opført fire granitsøjler, der stammer fra Sulsted Kirke samt et urtedække og beplantning, som trives i den sandede jord med næringsfattige forhold.

Projektet er egenfinansieret med bidrag fra Sundhed og Kultur. By og Land har bidraget med planlægning, projektering og anlæg. Stedet blev indviet og navngivet **Skovbrynet** i foråret 2025, og stedet formidler om Hammer Bakker via en QR-kode.

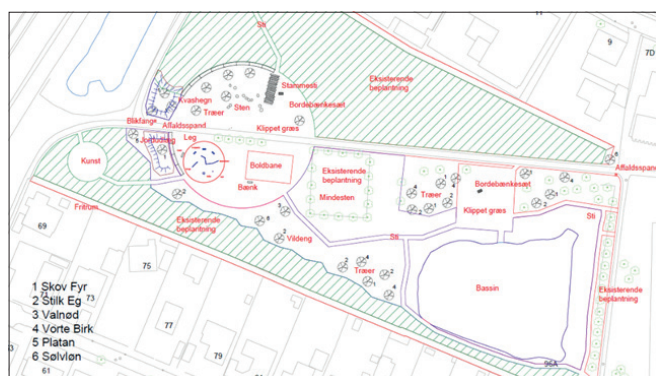

Mere natur i Esbjergparken

I 2024 blev en brugerundersøgelse i Esbjergparken foretaget. Borgerne efterspurgte mere natur, flere oplevelser og en legeplads. På den baggrund har By og Land udarbejdet en plan.

Aktiviteter med legeredskaber er indarbejdet i parken, der nu omgives af natur med urtedække, døde grene og stammer i kvashegn fra udtyndinger i nærliggende bevoksninger og en sti anlagt oven på træstammer. Desuden er træer plantet i forskellige aldersstadier.

Støtte til vilde urter i Bundgårdsparken

Under det tynde muldlag er jorden kalket. Det giver et stort potentiale for urter med tilknytning til kalkoverdrev. Det er nu andet år, at By og Land foretager høslæt på de arealer i parken, der ikke anvendes til discgolf og andre aktiviteter. Naturen har kvitteret, og flere kalkoverdrevsarter har indfundet sig på egen hånd. Heriblandt: Dunet Vejbred, stor og alm. Knopurt, Knoldet Mjødurt, Almindelig Kællingetand, Merian og den sjældne Aks-Ærenpris. I 2025 er der foretaget forsøg med assisteret spredning, hvor frøpuljen fra arealer med størst potentiale bringes ud til naboarealer. Forsøget er suppleret med såning af Liden Skjaller, der fortrænger græsarter, som udgør den største konkurrence for de vilde urter i området.

I forbindelse med driften af parken er en simpel vejledning til medarbejderne udarbejdet, som fortæller, hvordan man kan skåne etablerede urter.

Flere levesteder i poplerne på Fjordmarken

I blæsevejr river store grene sig ofte løs fra træerne og falder ned. Det kan skabe nogle farlige situationer for de aktiviteter, der er planlagt under træerne samt generel færdsel igennem parken. Risikoen for grenkast er mindsket ved veteranisering, som gør træerne lavere.

Ved veteranisering efterlignes de naturlige processer, som fx når et træ rammes af et lyn. Træernes skader bliver til gavnlige levesteder for dyrelivet – herunder flagermus. Noget af materialet fra veteraniseringen placeres i parken og fungerer som dødt ved til gavn for nedbrydere.

Samtidig er der også indplantet nye træer i lysninger som forøger aldersspredningen af parkens træer.

Mere natur på skolearealer

Omlægning af store græsarealer på Vester Hassing Skole

En højere naturkvalitet blev efterspurgt fra Vester Hassing Skole. By og Land har derfor samarbejdet med skolen og Vester Hassing Samråd og hjulpet med en plan, som kombinerer en højere naturkvalitet med skolens leg og bevægelse.

Tidligere var de store arealer omkring Vester Hassing Skole domineret af enorme græsplæner uden nogen former for brug, indhold eller oplevelser. Kortklippede græsplæner bidrager kun i ringe grad til naturkvalitet. Enkelte steder var arealerne våde, som mindskede skoles brug af arealerne.

De våde arealer er nu ændret til naturlige lavninger med temporært stående vand, som understøtter levesteder for dyrelivet. Græsplænerne er reduceret og afpasset skolens behov. De øvrige arealer er tilsået med hjemmehørende urter, der skaber forskellige rum, og motiverer eleverne til at komme ud på arealerne. Desuden er hjemmehørende buske og træer plantet, der giver rammer og læ for leg og bevægelse. Døde stammer er udlagt i området for at tiltrække biller og svampe. Fuglekasser inviterer desuden fugle ind på arealerne. Udendørs undervisning kan foregå på etablerede terrasser.

Planen blev realiseret for byudviklingsmidler.

Pleje af kommunale §3-arealer

Winthers plantage – sommerhusgrundejerforening hjælper naturen på vej

Winthers plantage ligger ud til Kattegat i et sommerhusområde mellem Hals og Hou. I 2024 blevet et ældre stykke med sitkaplantage ryddet for at give plads til mere lysåben natur med hjemmehørende arter. I år er der indgået et samarbejde med firmaet Champost, om at få fjernet førnelaget bestående primært af visne nåle. Herved nulstilles arealet, som vil give plads til den oprindelige kystnatur i området med lyng og vilde blomstrende urter med spredte buske og træer. Sommerhusgrundejerforeningen har deltaget aktivt i processen og har bidraget med indsamling af frø fra nærliggende naturarealer, som er spredt på dele af arealet ved et arrangement sammen med kommunens naturvejleder. Til næste år planlægges arealet afgræsset evt. i sammenhæng med arealet syd for ved Nordmandshage.

Nordmandshage – genopstart af ekstensiv græsning

I samarbejde med DUI LEG og Virke er det lykkedes at få etableret ekstensiv græsning af et areal på 8 ha af strandeng og overdrev lige nord for Limfjordens udmunding til Kattegat. Arealet har i en længere årrække været uden græsning, alligevel rummer arealet stadig en rig natur med sjældne arter som komcabredpande, isblåfugl og en udbredt bestand af hugorme. Målet er at give plads til en mere blomsterrig vegetation gennem græsning af arealet. Arealet er et yndet rekreativt område med en smuk udsigt over Kattegat og benyttes af mange sommerhusejere og halsboere, der færdes langs Nordsøstien, som går gennem arealet.

Østerådalen – Samarbejde med DN om at skabe mere biodiversitet

Snarremarken ligger i den fredede del af Østerådalen og består af oppumpet jord fra Lergraven. Marken er opkaldt efter den sjældne engsnarre, der desværre ikke længere findes i området. Trods en større indsats for at fremme naturen i området, bærer arealerne stadig meget præg af mere eller mindre almindelige arter. Derfor er der indledt et samarbejde med DN og deres ungdomsafdeling Flor om at styrke biodiversiteten i området. DN har indsamlet frø

fra vilde blomster på mere artsrige arealer i Østerådalsystemet til udsåning i et såfelt på Snarremarken ifm. et offentligt arrangement. Arrangement blev afholdt den 23. august og bestod af udsåning i såfeltet efterfulgt af bål og kakao ved infohytten og aktiviteter om biodiversitet for de fremmødte.

Naturvejledningen 2025

Naturvejledningen har i 2025 budt på et varieret program med fokus på formidling af biodiversitetsstrategien, igangværende projekter og kommunens egne arealer.

Der er afholdt flere ture i samarbejde med brugergrupper, grundejere og beboerforeninger, der ønsker mere biodiversitet på deres arealer. Et eksempel er Visse Ladegård, hvor dialogen handlede om vigtigheden af at bevare de gamle træer, som udgør levesteder for blandt andet flagermus, småfugle og insekter. Andre steder, som på Købkesvej, er der drøftet biodiversitetspotentialet og vist, hvordan små ændringer – som en anderledes græsslåning – kan gøre en stor forskel.

Naturvejledningen har også været til stede ved en række større offentlige arrangementer. Til Grøn Familiedag på Halkær Mølle kiggede man traditionen tro på smådyr i bækken og søen. Ved Børneregattaen fik fire skoleklasser en spændende introduktion til livet i fjorden, og på Bæredygtighedsfestivalen kunne publikum blande deres egne frøblandinger med hjemmehørende arter til haven.

Sommerferieformidlingen i Fjordhuset forløb over fem uger og blev en stor succes – ikke mindst takket være tre dygtige studentermedhjælpere, der med energi og engagement sikrede, at de godt 2.900 besøgende fik gode oplevelser og krabbefiskestænger med hjem. Den nye krabbevædeløbsbane blev så populær, at selv politiet kiggede forbi og deltog i legen!

Et nyt samarbejde med Nordjyllands Historiske Museum blev afprøvet gennem fem guidede ture – to i Østerådalen og tre på Egholm. Konceptet byggede på fortællinger om natur og mennesker i Limfjordslandskabet – fortid, nutid og fremtid – formidlet som en samtale mellem arkæolog Diana Windfeldt-Schmidt og naturvejleder Mikkel Rødvig. Publikum blev aktivt inddraget, og de to fagområder supplerede hinanden i en fælles fortælling.

2025 blev også året, hvor vi tog hul på strandtudseprojektet i samarbejde med Aalborg Zoo. Det viste sig mere udfordrende end forventet at finde ynglende strandtudser, men sidst på sæsonen lykkedes det at finde et enkelt par, som nu opholder sig i zoo og forhåbentlig yngler i 2026.

Pleje af fredede arealer

Når heden genstartes – Afbrænding som naturpleje

I slutningen af marts 2025 lykkedes det at få de helt rette vejrforhold til at afbrænde udvalgte områder på Ajstrup Hede ved De Himmerlandske Heder. Afbrænding er en naturlig plejemetode, der forynger vegetationen og skaber plads til små urter, som trives i de næringsfattige forhold efter en brand. Når kvælstofindholdet reduceres, får lyng og andre nøjsomme arter bedre vækstbetingelser. Branden gavner ikke kun planterne – også dyrelivet nyder godt af den. Visse insekter er nemlig knyttet til områder, hvor der jævnligt forekommer brand. Kommunens egne billeinteresserede er lykkedes med at genfinde billen brandjordløber i nogle af de afbrændte felter.

Præstegårdsheden – Naturperle ved Kongerslev

Præstegårdsheden ligger ved Kongerslev og byder på et fredet hedeareal i smukt kuperet terræn. Fra toppen har man en vid udsigt over Lille Vildmose. Området rummer en rig flora og mange vokshatte, der vidner om, at heden har ligget uforstyrret i en lang årrække.

For området er der udarbejdet en plejeplan for perioden 2025-2035, der skal opretholde og udvikle området til en gunstig naturtilstand. Som en del af indsatsen bliver trådhegnet renoveret i vinteren 2025/2026, og der tilføjes en mindre udvidelse omkring en gravhøj, der har været oplejet i en længere årrække.

Store naturprojekter og Byparker

Hammer Bakker – indvielse af hærvejsperle og støvsugning af frø

Som led i naturgenopretningsprojektet for Hammer Bakker er der foretaget assisteret spredning fra nøje udvalgte lokaliteter i Aalborg Kommune. Arbejdet er udført af By og Lands studentermedhjælpere fra Aalborg Universitet, der har håndplukket og støvsuget små frø fra nøjsomme plantesamfund til udsåning i bl.a. Hammer Bakker. Formålet med indsatsen er at fremskynde spredningen af arter, der ellers vil tage mange år, inden de naturligt vil genindvandre og nogle vil måske aldrig finde vej. Ligeledes udgør arterne vigtige levesteder og fødekilder for en lang række insekter, svampe og dyr, der er trængte i den danske natur.

I 2025 er Hærvejsperlen gennem Hammer Bakker også blevet indviet. Ruten består af en vandre-rundtur på 11 km gennem et varieret terræn, hvor man blandt andet kommer forbi en række af områdets smukkeste naturområder, landskaber og fortidsminder.

Projektområdet i Hals Mose vokser – mere natur og nye stier

Aalborg Kommunes og Den Danske Naturfonds samarbejde i Hals Mose er gennem de seneste år blevet udvidet ad flere omgange. I 2023 opkøbte parterne tilsammen 60 hektar tidligere landbrugsjord, som nu er genoprettet til natur. Området blev samtidig udvidet med yderligere 10 hektar, som affaldsselskabet Nordværk har lagt til.

I 2025 har Den Danske Naturfond desuden tilkøbt endnu 30 hektar, hvilket betyder, at det samlede projektområde nu omfatter hele 331 hektar. Her er naturen genskabt, og nye vandrestier binder arealerne sammen, så de besøgende nu har endnu bedre mulighed for at opleve Hals Moses unikke natur på nært hold.

Alle kan nu opleve naturen fra fem kilometer nye vandrestier – på områder, der tidligere bestod af dyrkede marker uden offentlig adgang. Skov- og landbrugsdriften er ophørt, og både marker og nåletræskulturer er genskabt som natur. Samtidig er drøen og afvædingsgrøfter sløffet, så vandet bliver i mosen, mens afværgegrøfter langs projektområdets kant sikrer, at naboarealerne ikke påvirkes.

Siden projektets start i 2020 er arealerne blevet bundet sammen og naturen genoprettet.

Det betyder blandt andet, at:

- 5 kilometer nye vandrestier er anlagt med hensyn til naturen
- 4 parkeringspladser giver lettere adgang til området
- Nye skilte guider de besøgende og formidler områdets natur og historie
- Invasive nåletræsarter – især sitkagran og contortafyr – er fjernet
- I den nordlige del af området er der udsået frø fra vilde planter indsamlet i nærområde
- Vandstanden er hævet, så mosen igen har mere naturlig hydrologi, hvor der tidligere var tørt og drænet
- Kvæg afgræsser den nordlige del af området og skaber mere lys og plads til vilde planter og dyr

Der er allerede sket en tydelig fremgang i naturindholdet. Blandt andet ses flere traner i området, og i 2025 er dagsommerfuglearten bølleblåfugl vendt tilbage som ynglesommerfugl i Hals Mose efter mere end 30 års fravær.

*Bølleblåfugl er vendt tilbage som ynglesommerfugl i Hals Mose efter mere end 30 års fravær. Arten stammer sandsynligvis fra Ulsted Rimmer, hvor den allerede findes, og er nu tilbage efter genskabelsen af dens levested med fugtig bund og lysåbne forhold.
Foto: Robin Elmer Huzell*

LIFE IP-NATUREMAN – Landmanden som naturforvalter

Projektet er et samarbejde mellem 8 kommuner, Miljø- og fødevareministeriet og landbrugserhvervet. Formålet er at bevare og beskytte naturtyperne rigkær, kildevæld og overdrev i udpegede Natura 2000-områder. I Aalborg Kommune er det dele af Lindeborg Ådal og Halkær Ådal, som indgår i projektet.

Projektet har været med til at løfte afgræsningen i områderne med køer, heste og geder. Derudover ligger der også ansøgninger til forbedring af hydrologi i området. Det er lykkedes at få projektet forlænget med 2 år og det forventes afsluttet 2027, og erfaringerne fra projektet forventes at blive løftet videre ind i arbejdet med implementering af Den Grønne Trepert.

Stigsparken

Stigsparken er en helt ny bypark, der er under anlæg ved havnefronten i Nørresundby. Stigsparken er på ca. 14 ha. og i hele Stigsparken arbejdes der med at skabe efterligninger af natur, som det findes flere steder i Nordjylland. I parken er der arbejdet med forskellige tiltag for at fremme biodiversiteten i området. Der er udsået mange forskellige hjemmehørende urter, og plantet træer og buske.

Der er skabt små aflange sandvolde i området, hvor forskellige jordboende insekter kan grave et bo, der er udlagt store døde træer, der nedbrydes af svampe og insekter og giver føde og ly til fugle, og store bunker af sten ligger som skjulested for firben og insekter. Desuden er der etableret nogle helt bare områder med sand til fordel for insekterne.

For at højne oplevelsen i parken består den af forskellige delområder (biotoper), der er defineret ud fra forskellige jordtyper og de plantearter, som er tilknyttet. På den måde indeholder området fire forskellige biotoper, herunder en lerbiotop, sandbiotop, kridtbiotop, og endelig planter der tåler salte forhold ved kysten. Med tiden vil de forskellige forhold for planterne komme mere til udtryk, og forstærke den oplevelse man får, når man går gennem parken.

Åbning af Østerå

Åbningen af Østerå strækker sig over tre etaper – Åbningen i Karolinelund, Åparken på Godsbanen og åbningen ved Gabriel. Åen er allerede åbnet op på havnefronten og i Karolinelund. I Østeråprojektet er der arbejdet med biodiversitet på forskellige måder. Grundlæggende er det meget positivt for livet i åen, at den åbnes op og ikke løber i et lukket rør. Til forskel fra tidligere, hvor åløbet var rettet ud er det nu genslynget, og der er lagt sten og grus i bunden, så der opstår forskellige strømninger og dybder, der skaber levesteder for dyrelivet.

Vandplanterne har hurtigt indfundet sig, og livet i og omkring vandet øges hele tiden. Flere fisk, fugle og flagermus lever nu omkring åen i byen, til stor glæde for byens borgere. Åens naturlige fald mod fjorden betyder, at vandet i

forløbet fra Gabriel til havnefronten løber med forskellige hastigheder, hvilket også varierer levestederne for dyrelivet, og oplevelsen for borgerne. Ved Gabriel er vanddybden lav, og der skabes et nyt bredt stryg til gavn for gyden af fisk. Ift. planterne på åens brinker og parkerne omkring åen har man kigget på plantesammensætningen langs åen i Østerådal. Derfor kan man nu genfinde mange af de samme plantearter på åens brinker i byen. Der er valgt forskellig tilgang til beplantningen i parkerne omkring åen i de tre etaper. Karolinelund er en gammel bypark med gamle træer, og mange forskellige rekreative funktioner. Derfor består beplantningen af en blanding af mere almindelige planter, der ses i byparkerne og så de hjemmehørende urter og buske, der ses i Østerådal. I Åparken, og langs Gabriel, får de vilde danske arter mere plads, så jo mere man nærmer sig Østerådal, jo "vildere". Her bliver der også sået urter ud på flader, ligesom træer og buske også er hjemmehørende.

Natur på Tværs af Nordjylland – film og notat

Det tværkommunale samarbejde har i år stået for udarbejdelsen af et notat og film, der skal sætte fokus på mere natur og biodiversitet i arbejdet med "Den Grønne Trepert". Samarbejdet har desuden været synligt på Naturmødet i maj, hvor Natur på Tværs igen i år havde en fælles stand omkring naturens behov for store sammenhængende arealer med naturlige processer til at vende biodiversitetskrisen.

